

Šiame numeryje:

Onos Lukauskaitės atminimui.
Pokalbis su šv. Rašto tyrinėtoju kun. prof. Antanu Rubšiu.
Adolfo Markelio novelė „Kalėdų dovana“.
Menininko Raffaello 500 metų sukaktis.
Kalėdos portugalų poezijoje.
Lietuviškos kalėdinės giesmės Chicagoje.
Lietuvių poetų vertimai „Le journal des poètes“.
Chicago teatruose.

Kertinė Parasė

Onos Lukauskaitės atminimui

1983 metų gruodžio ketvirtąją atsisveikino su Lietuva ir pasauliu Ona Lukauskaitė-Poškienė, poetė ir visuomenininkė, viena iš pačių garbingiausių asmenybių, kokias kada buvo pagimdžiusi mūsų tauta. Būsimieji istorikai minės jos vardą šalia tokių lietuvių moterų, kaip Gabrielė Petkevičaitė-Bitė, kaip Marija Pečkauskaitė. Būsimieji istorikai be abejo prisimins, jog Onai Lukauskaičiai teko gyventi ir veikti kur kas sunkesniais laikais, negu jos išgarsėjusioms pirmtakėms.

Ona Lukauskaitė mirė ligoninėje Šiauliuose; gruodžio šeštąją palaidota ten pat, Ginkūnų kapinėse. Šiandien negaliu aplankyti savo vyresniosios draugės kapo. Gal ir niekada negalėsiu. Galui tik išarti šiuos kelis atsisveikinimo žodžius.

Visas Onos Lukauskaitės gyvenimas susijęs su Šiauliais. Ten ji gimė 1906 metų sausio 29 dieną, ten ir mirė vos pora mėnesių prieš savo septyniasdešimt aštuntąjį gimtadienį. Tačiau per savo amžių ji matė ne tik Šiaulius, bet ir Vakarų Europos sostines, ir Arktikos konclagerius. Ji galėjo likti broliškame kape amžinojo pašalo zonoje, be paminklo, be jokios žymės. Tas likimas jai grėsė netgi paskutiniaisiais gyvenimo metais. Bet šiaudien ji sutapo su gimtąja Lietuvos žeme. Karta po kartos lankys jos kapą ir puoš jį gėlėmis, net jeigu valdžiai užtektų įžulumo tatau kludyti. Šiandien tai mūsų didelė pagunda.

Onos Lukauskaitės tėvai buvo demokratinę pažiūrų žmonės, ir nepriklausomybės laikais ji buvo kairiojo visuomenės sparno veikėja. Ji dalyvavo toje pačioje literatūrinėje grupėje, kaip ir Kazys Boruta, Kazys Jakubėnas, Salomėja Nėris. Du jos poezijos rinkiniai — *Brangiausias pėdas* ir *Eilėraščių kraitis*, išleisti toje epochoje, liks mūsų literatūroje visada. Žymus kritikas ir protingas žmogus Petras Juodelis

mėgdavo tvirtinti, jog Hanė Lukauskaitė, kaip ji tuomet pasirašinėdavo — talentingesnė poetė už Salomėją Nėrį. Apie tai, žinoma, gali spresti tikrai istorija. Tačiau šiandien jau visiškai aišku, jog Ona Lukauskaitė pasirinko teisingesnį kelią, negu Salomėja Nėris ir daugelis tos grupės rašytojų. Nepriklausomybės laikais ji užtardavo nuskriaustuosius — ir lygiai taip pat ryžosi elgtis tada, kai Lietuva neteko nepriklausomybės. Drauge su savo bičiuliu Kaziu Boruta Stalino laikais ji buvo nuteista už demokratinę bei tautinę veiklą. Kalėjo Vorkutos konclageriuose ligi 1955 metų, bene pačiu blogiausiu istorijos laikotarpiu. Apie konclagerio patirtį Ona Lukauskaitė parašė apsakymų, ir šiandien plintančių Lietuvos savilaidoje. Kada nors tie apsakymai bus minimi greta Balio Sruogos *Dievų miško*.

Susipažinau su Ona Lukauskaitė 1972 metais mažame, pilname knygų kambarėlyje, kur ji leido savo senatvę. Mano žmona Natalija tada pasisūlė mane nuvesti „pas idomiausiąją Šiaulių moterį“ — ir nei kiek nesuklydo. Ne tik aš, bet ir daugelis galėjo pasimokyti iš Onos Lukauskaitės pilietinės drąsos, užuojautos žmonėms, blaivios ir gilios pažiūros ir aplinką bei istoriją. Kada kilo sumanymas kurti Lietuvos Helsinkio grupę, man buvo pavesta tuo reikalu pasišnekti su Ona Lukauskaite. Po trumpučio pokalbio vienoje Šiaulių miesto gatvėje, toliau nuo pašalinių liudininkų, ji nedvejodama sutiko įstoti į grupę. Kai surengėme viešą spaudos konferenciją, Ona Lukauskaitė kiek juokaujanti tonu pasakė Viktorui Petkui ir man: „Gal truputį pasiskubino“. Tačiau *noblesse oblige* garbė įpareigoja. Dabar jau niekas iš mūsų nebegali trauktis. Aš greičiausiai būsiu ištremta, bet man tai ne naujiena, ir esu tam pasirėngusi“.

Ona Lukauskaitė, nėsitraukdama nei per pėdą, dalyvavo

„Mesijas — su ilgesiu laukiama Tikrovė...“

Pokalbis su šv. Rašto tyrinėtoju kun. prof. Antanu Rubšiu

— Prieš penkerius metus buvo išleista Jūsų knyga „Raktas i Naująjį Testamentą“, o tik praėjusiais metais gavome iš Jūsų ir „Raktą i Senąjį Testamentą“ pirmąją dalį bei Jūsų studijines keliones aprašančią knygą „Svento Rašto kraštuose“. Jos tuo tarpu yra unikumas lietuviškoje religinių studijų literatūroje, lyg langas i Vakarų kultūrą nuo pat pradžių tebevykstantį šv. Rašto nagrinėjimą ir interpretaciją. Esate vienas iš retų mūsų tautiečių, pasirinkusių šv. Rašto studijas pagrindine mokslo sritimi ir viso gyvenimo darbu. Kas Jus paskatino joms pasišvęsti ir kokiais keliais Jūs Pats į jas atėjote? Ar jau tėtė traukė jaunystėje, ar susidomėjimas kilo vėliau?

— Jūsų klausimas vertia krūpelti ir atsiminti. Mat gyvenimo vingiai ir įvykiai gausūs ir turiningi. Atsakyti galėčiau vienu žodžiu: Apvaizda. Tačiau šis atsakymas būtų bespalvis, nes Apvaizda reiškiasi per apčiuopiamus įvykius. Leiskit garsiai pagalvoti apie kelią i šv. Rašto studijas.

Prisimenu karo audras Tėvynėje. Tada mokykloje buvome svetimųjų gundomi palikti savo tautinę ir religinę praeitį kaip atgyveną ir kurti naują ateitį su naujo žmogaus tipu. Prasmės klausimas tapo aštrus ir lemtingas. Menu jauną kunigą — dabar iškilų išeivijos prelatą Joną Kučingį — ir jo pamokslus. Jis skatino pažinti tautos ir tikėjimo kraitį — religinį ir tautinį, sielotis bei rūpintis savo tauta, bet ne kitų tautų sąskaita. Gimnazistai jį vadino „Jeremijū“. Mat jis priminė mums aną šv. Rašto pranašą su išsūkiu: „Stovėkite ant kryžių ir būkite budrūs! Teiraukitės apie senovės takus ir kuris yra geriausias kelias. Eikite juo ir gyvenisite ramybėje“ (Jer. 6,16). Vien žodžiais, jaunasis kunigas nepasitenkino. Jis mums davė ir arkivyskupo Juozapo Skvirecko išverstąjį Naująjį Testamentą. Nesistebiu, kad, tapus klieriku Telšių Kunigų seminarijoje, šv. Raštas mane masino, o juo besidomintys profesoriai mane domino. Daugiausiai įtakos turėjo du kun. dr. Kazimieras Olšauskas stebino savo šv. Rašto pažinimu, o kan. Antanas Krušas padėjo pramokti graikų kalbos.

Karo audra perkėlė i Kunigų Seminariją Eichstaette, Bavarijoje. Gimnazijoje pažintus svetimų kalbų tapo svarbiu įgūdžiu svetingoje kitataučių aplinkoje. Kalbas mėgau. Todėl skaičiau šv. Raštą vis skirtinga kalba. Ir lengva, ir įdomu. Šv. Rašto profesorius dr. Rehms mums primindavo, kad Dievas rašė savo Knygą hebrajų, aramėjų ir graikų kalba. Dr. Rehms skatino, pradėjau rimtai mokytis hebrajų kalbos. Tačiau minties atsidėti šv. Rašto studijoms puoselėti nedrįsau.

Karo pabaiga nuvedė i Romą. Studijavau teologiją Popiežiškame Grigaliaus universitete. Šv. Raštas turėjo didelį vaidmenį. Buvo pašventintas kunigu. Baigiant teologines studijas 1949 metais, vieną gegužės popietį mane pakvietė užėiti pas save šv. Kazimiero Kolegijos rektorius prel. dr. Ladas Tulaba. Mums buvo įprasta, rektoriaus kvietimą užėiti ga-

timos kalbos tapo svarbiu įgūdžiu svetingoje kitataučių aplinkoje. Kalbas mėgau. Todėl skaičiau šv. Raštą vis skirtinga kalba. Ir lengva, ir įdomu. Šv. Rašto profesorius dr. Rehms mums primindavo, kad Dievas rašė savo Knygą hebrajų, aramėjų ir graikų kalba. Dr. Rehms skatino, pradėjau rimtai mokytis hebrajų kalbos. Tačiau minties atsidėti šv. Rašto studijoms puoselėti nedrįsau.

Karo pabaiga nuvedė i Romą. Studijavau teologiją Popiežiškame Grigaliaus universitete. Šv. Raštas turėjo didelį vaidmenį. Buvo pašventintas kunigu. Baigiant teologines studijas 1949 metais, vieną gegužės popietį mane pakvietė užėiti pas save šv. Kazimiero Kolegijos rektorius prel. dr. Ladas Tulaba. Mums buvo įprasta, rektoriaus kvietimą užėiti ga-



Seneque Obin

Viešpaties Jėzaus gimimas.

timos kalbos tapo svarbiu įgūdžiu svetingoje kitataučių aplinkoje. Kalbas mėgau. Todėl skaičiau šv. Raštą vis skirtinga kalba. Ir lengva, ir įdomu. Šv. Rašto profesorius dr. Rehms mums primindavo, kad Dievas rašė savo Knygą hebrajų, aramėjų ir graikų kalba. Dr. Rehms skatino, pradėjau rimtai mokytis hebrajų kalbos. Tačiau minties atsidėti šv. Rašto studijoms puoselėti nedrįsau.

Karo pabaiga nuvedė i Romą. Studijavau teologiją Popiežiškame Grigaliaus universitete. Šv. Raštas turėjo didelį vaidmenį. Buvo pašventintas kunigu. Baigiant teologines studijas 1949 metais, vieną gegužės popietį mane pakvietė užėiti pas save šv. Kazimiero Kolegijos rektorius prel. dr. Ladas Tulaba. Mums buvo įprasta, rektoriaus kvietimą užėiti ga-

timos kalbos tapo svarbiu įgūdžiu svetingoje kitataučių aplinkoje. Kalbas mėgau. Todėl skaičiau šv. Raštą vis skirtinga kalba. Ir lengva, ir įdomu. Šv. Rašto profesorius dr. Rehms mums primindavo, kad Dievas rašė savo Knygą hebrajų, aramėjų ir graikų kalba. Dr. Rehms skatino, pradėjau rimtai mokytis hebrajų kalbos. Tačiau minties atsidėti šv. Rašto studijoms puoselėti nedrįsau.

Karo pabaiga nuvedė i Romą. Studijavau teologiją Popiežiškame Grigaliaus universitete. Šv. Raštas turėjo didelį vaidmenį. Buvo pašventintas kunigu. Baigiant teologines studijas 1949 metais, vieną gegužės popietį mane pakvietė užėiti pas save šv. Kazimiero Kolegijos rektorius prel. dr. Ladas Tulaba. Mums buvo įprasta, rektoriaus kvietimą užėiti ga-

Karo pabaiga nuvedė i Romą. Studijavau teologiją Popiežiškame Grigaliaus universitete. Šv. Raštas turėjo didelį vaidmenį. Buvo pašventintas kunigu. Baigiant teologines studijas 1949 metais, vieną gegužės popietį mane pakvietė užėiti pas save šv. Kazimiero Kolegijos rektorius prel. dr. Ladas Tulaba. Mums buvo įprasta, rektoriaus kvietimą užėiti ga-

Karo pabaiga nuvedė i Romą. Studijavau teologiją Popiežiškame Grigaliaus universitete. Šv. Raštas turėjo didelį vaidmenį. Buvo pašventintas kunigu. Baigiant teologines studijas 1949 metais, vieną gegužės popietį mane pakvietė užėiti pas save šv. Kazimiero Kolegijos rektorius prel. dr. Ladas Tulaba. Mums buvo įprasta, rektoriaus kvietimą užėiti ga-

vus, susirūpinti. Tačiau mane laukė staigmena. Prel. Tulaba be didelių įžangų man sakė: „Vadovybė galvoja, kad Telšių vyskupijai reikia šv. Rašto specialisto. Tu tokiu gali tapti“. Tiksliai jo žodžių nepamenu, bet turinys taip ir liko įrašytas atmintyje. Šis buvo lemiamas poveikis mano kelyje i šv. Rašto studijas. Apvaizda paruošė ir parodė kelią!

Ziūrėdamas atgal i praeitį, galiu stebėtis ir dėkoti.

— Gal galėtumėte trumpais bruožais nubrėžti šv. Rašto studijų vystymąsi nuo tada, kada berods 18 šimt. gale vokiečiai mokslininkai pradėjo jo tekstus tyrinėti istoriniu būdu ir Vakarų pasaulyje griuvo jo ligtinis paraidinis supratimas? Ar tebebuvo gyva Bažnyčios tėvų ir viduramžių interpretatorių įtaka, kurie be pa-

timos kalbos tapo svarbiu įgūdžiu svetingoje kitataučių aplinkoje. Kalbas mėgau. Todėl skaičiau šv. Raštą vis skirtinga kalba. Ir lengva, ir įdomu. Šv. Rašto profesorius dr. Rehms mums primindavo, kad Dievas rašė savo Knygą hebrajų, aramėjų ir graikų kalba. Dr. Rehms skatino, pradėjau rimtai mokytis hebrajų kalbos. Tačiau minties atsidėti šv. Rašto studijoms puoselėti nedrįsau.

Karo pabaiga nuvedė i Romą. Studijavau teologiją Popiežiškame Grigaliaus universitete. Šv. Raštas turėjo didelį vaidmenį. Buvo pašventintas kunigu. Baigiant teologines studijas 1949 metais, vieną gegužės popietį mane pakvietė užėiti pas save šv. Kazimiero Kolegijos rektorius prel. dr. Ladas Tulaba. Mums buvo įprasta, rektoriaus kvietimą užėiti ga-

Karo pabaiga nuvedė i Romą. Studijavau teologiją Popiežiškame Grigaliaus universitete. Šv. Raštas turėjo didelį vaidmenį. Buvo pašventintas kunigu. Baigiant teologines studijas 1949 metais, vieną gegužės popietį mane pakvietė užėiti pas save šv. Kazimiero Kolegijos rektorius prel. dr. Ladas Tulaba. Mums buvo įprasta, rektoriaus kvietimą užėiti ga-

Karo pabaiga nuvedė i Romą. Studijavau teologiją Popiežiškame Grigaliaus universitete. Šv. Raštas turėjo didelį vaidmenį. Buvo pašventintas kunigu. Baigiant teologines studijas 1949 metais, vieną gegužės popietį mane pakvietė užėiti pas save šv. Kazimiero Kolegijos rektorius prel. dr. Ladas Tulaba. Mums buvo įprasta, rektoriaus kvietimą užėiti ga-

Karo pabaiga nuvedė i Romą. Studijavau teologiją Popiežiškame Grigaliaus universitete. Šv. Raštas turėjo didelį vaidmenį. Buvo pašventintas kunigu. Baigiant teologines studijas 1949 metais, vieną gegužės popietį mane pakvietė užėiti pas save šv. Kazimiero Kolegijos rektorius prel. dr. Ladas Tulaba. Mums buvo įprasta, rektoriaus kvietimą užėiti ga-

me slypinčias alegorines, moralines ir dvasines, arba mistines, prasmes, jas visas jungdami i vadinamą keturlypią interpretacijos metodą? Gal apibūdintumėte vėliausių laikų pagrindinius mokslinius priėjimus: kas yra istorinis-kritiškas metodas? Kas yra formų istorija? redakcinė istorija?

— Taip! Teisingai sakote. XVIII a. užsklandoje įvyko milžiniškas posūkis šv. Rašto studijose. Posūkis priežastimi buvo Artimųjų Rytų atradimas. O Artimieji Rytai — Mesopotamija, Palestina, Egiptas — yra žmogiškoji šv. Rašto tėvis. Čia, anot šv. Rašto, Dievas prašnekino prasmės beišiekančią ir laimės besiliginčią žmogų ateities viltimi. Egipto hieroglifų išskaitymas ir jo senovės atradimas davė vispusiškai naują požiūrą Likiminio išganymo įvykio — išėjimo iš Egipto ir Sinajaus

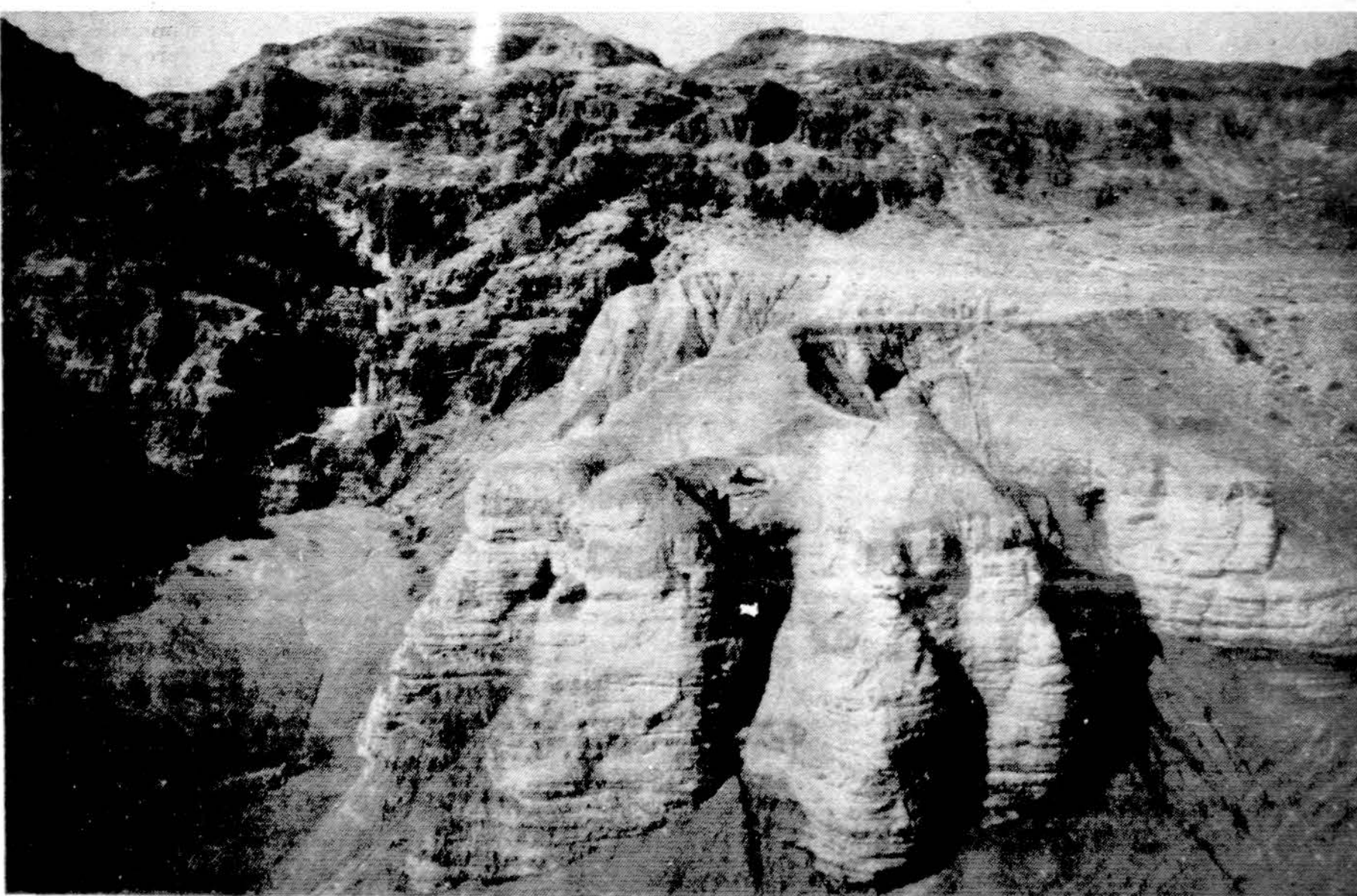
Sandoros supratimui. O mesopotamijos kyliaraščio išskaitymas padėjo suprasti pačią Senojo Testamento kalbą ir jo istorinį foną. Pažinti Mesopotamijos gyventojai — sumerai, akadai, asirai, babiloniečiai, persai — ir jų civilizacija padarė hebrajus ir jų priešistorę bei istoriją apčiuopiamai istoriskius.

Senovės Artimųjų Rytų raštijos išskaitymo paskatinti, archeologai pradėjo rausti ir atkasinti piliakalnių Mesopotamijoje, Palestinoje ir Egipte. Piliakalnių plytos, akmenys, daugiasluoksnės namų bei šventovių aslos ir seniai užmirštų miestų pamatai bei gatvių grindinys vedė akis akin su praeitimi — asmenimis, kuriuos aprašo ar mini šv. Raštas. Prakalbėjo piliakalnių akmenys, senos plytos, buitiniai raudiniai!

Ir nūdien archeologinis Artimųjų Rytų tyrimas yra našus. Žymūs radiniai iš Jėzaus Nazariečio laikų Kumrane (Palestinoje), iš pirmųjų krikščionybės amžių Nag Hamadi vietovėje (Egipte) ir iš hebrajų protėvio Abraomo amžiaus — 2500-1800 m. prieš Kristų! — Ebla piliakalnyje prie Tell Mardikh miestelio (Sirijoje) tai iškilai liudija.

Artimųjų Rytų pažinimas davė naują kryptį šv. Rašto studijoms. Tai buvo poslinkis i žmogiškąjį šv. Rašto elementą. Ligtolinis šv. Rašto aiškinimas stengėsi išskirti jo dieviškąją tiesą, atpažindamas jos alegorinę, moralinę, dvasinę prasmę. Be to, buvo stengiamasi apginti šv. Rašto tiesą prieš gamtos mokslų ir istorijos užpuolius. Dažnai šv. Rašto aiškinimas pasitenkindavo jo gynimu — apologetika ir atspairinėjimu Dievo vardu. Poslinkiu i žmogiškąjį Apreiškimo veidą pajusta, kad neuženka šv. Raštą ginti, bet reikia jį suprasti. Pasitenkinimas gynimu veda i sustabarėjimą. Ligtolinė Dievo Knygos samprata rėmėsi perdm raidiškų Dievo žodžio vertimu, kuris nekreipė dėmesio i įkvėptųjų rašytojų istorinę padėtį, galvosena i išraiškos būdą.

Dievo žodis buvo įrašytas per žmones — asmeniškų Dievo „plunksnakočių“, gyvenusių (Nukelta i 2 psl.)



Kumrano uolos Palestinoje, kur 1947-1968 m. buvo atrasti ankstyviausi šiuo metu mokslininkų turimi hebrajų kalba Senojo Testamento rankraščiai. Nuotrauka Antano Rubšio

Tomas Venclova
1983.XII.7

Pokalbis su Antanu Rubšiu

(Atkelta iš 1 psl.)

Mozės, Dovydo, tremties Babilijoje laikais. Skaitant senovės autorius rašė be dėmesio jo vietos ir laiko aplinkybės, rizikuojama nesuprasti ar net blogai suprasti jo mintį. Net trys kalbos yra šventraštinės: hebrajų, aramajų ir graikų. Lietuvių kalba ne visuomet turi atitikmenis Šv. Rašto kalboms. Be to, kiekviena kalba atspindi savitą jį naudojančių žmonių poreikius. Pavyzdžiui, lietuvių kalba „žodis“ yra garsas su prasmeniu, hebrajų kalba „šodis“ yra ne tik žodis su prasmeniu, bet ir darbas bei veiksmas. Hebrajų kalbos fone Jono evangelijos skaitinys: „Tas žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų“ (Jn 1,14) yra turiningesnis, nes išreiškia asmenišką Dievo užmojo ir veiklos įsikūnijimą.

Naujasis poslinkis įgalino skaityti Šv. Raštą — Knygą ir suprasti išganymo istoriją daugiapusiu kame istorijos vyksme. Mat įkvėptieji rašytojai pažįstami ryšium su jų istorine ir kultūrine aplinka. Stengiamasi juos suprasti taip, kaip jie buvo suprasti savo bendraamžių, kaip jie patys save suprato, išreiškiami savo laikotarpio lūkesčius, rūpesčius ir baimes. Pažinus Dievo „plunksnakočius su asmenybe“, įmanoma atidžiau įsiklausyti į tai, ką sako per juos Dievas — Dievo tiesa, kurios įraštinimui žmogiškieji rašytojai buvo įkvėpti.

Taigi kilo naujas priėjimas prie Šv. Rašto knygų. Šį priėjimą, arba metodą, dera vadinti istoriškai-kritišku būdu. Būdvardis „kritiškas“ gali kelti kam būti įtartinas. Galima jį patikslinti daiktavardžiu „pripažinimas“. Kitaip sakant, iškant Šv. Rašto prasmės istoriškai-kritišku metodu, pripažįstama, kad Dievo Apreiškimo sąlygojo laiko ir vietos aplinkybės. Apreiškimas turi istorinį foną ir raidą.

Istorinis-kritiškas metodas yra nūdien egzegzės įrankis ir įgūdi. Formų istorija ir redakcinė istorija yra istoriškai-kritiško metodo šakos. Formų istorija gimė tarp vokiečių Šv. Rašto mokslininkų. Ji buvo pavadinta „Formgeschichte“ vardu. Angli kalba šis pavadinimas verčiamas „Form Criticism“ — formų kritika. Formų istorija nagrinėja kėlimo kraitį prieš jo įraštinimą Senojo ar Naujojo Testamento knygose. Taigi jo domesio centre yra žodinio kėlimo kraitis, arba lobyno, formos — perdavimo būdai. Tuo tarpu redakcinė istorija — vokiškai „Redaktionsgeschichte“ — nagrinėja įkvėptųjų knygų rašytinę kilmę — redagavimą ir įkvėptųjų rašytojų įnašą. Pavyzdžiui, Penkiaknygės suredavimo istorija iš keleto rašytojų tikimo kraičio saltinio Senajame Testamente ir Evangelijų suredavimo istoriją Naujajame Testamente.

— Kokį vaidmenį ir svarbą šv. Rašto studijoms turi archeologiniai tyrimai?

— Archeologiniai tyrimai liudija, kad Šv. Rašto pasakojimai apie įvykius — vietas ir asmenis — yra istoriškai. Tiesa, archeologija neatkase Mozės karto ar Sendoros Skrynios lentų piliakalniuose, bet savo duomenimis rodo, kad Mozė nėra pramanas, o Sendoros Skrynja yra buvusi dykumos klajoklių dievybės Artumo ženklas. Šio amžiaus pradžioje Šv. Rašto istorinis fonas buvo labai miglotas. Aprašomi asmenys buvo piešiami ir vaizdujami kaip mūsų šventieji — išpažinėjai, kankiniai, mergelės. O šurkštoka Senojo Testamento pranašų iššūkis apsispręsti už Dievo užmojų dabartyje turėjo viduramžių ir renansanso amžiaus išdailintą dvasinių rašytojų kalbą. Rytietiškos semitų aplinkos juose nebuvo nė krislo. Ką bekalbėti apie dmesį istorinei raidai, kaitai, sąlygojusiai tikėjimo istoriją per septyniolika prieškristinių šimtmečių. Archeologija padeda išryškinti žmogiškąjį Šv. Rašto elementą. Mat ji atspindi istorijos raidą — Dievo kuriamos Bendrijos buiti ir poreikius.

— Kokios būtų svarbiausios kryptys dabartinės šv. Rašto studijos? Kokios yra pagrindinės kontroversijos?

— Klausimas labai platus. Bandykime jį atsakyti pavyzdžiu. Kryptų sąrašas gali likti tik sąrašas. Kaip pavyzdį imkime Mesiją sampratą ir laukimą Senajame Testamente. Dar neseniai Mesijo samprata buvo laikoma vispusiškai atbaigta jau Dovydo amžiuje — X a. prieš Kristų. O Mesijo laukimo tarsi nesąlygojo istoriniai vingiai. Mat apie Mesiją buvo galvojama dogmatinės tezės rėmuose, o ne ilgąamžio laukimo pozicijoje. Šiuolaikinė Šv. Rašto įvalga apčiuopia Mesijo sampratą ir laukimą ilgąamži poslinkį į ateitį su viltimi. Ir Mesijo samprata, ir jo laukimas atspindi ilgąamžę viltį, kad Dievas įvykdyt savo Pažadą. Šiuolaikinė Šv. Rašto egzegzė ne tik atpažįsta Senojo Testamento mesianizmo istorines platumas ir gelmes, bet ir jo milžinišką įtaką Jėzui suvartimui Naujajame Testamente. Jėzus buvo Mesijas, arba Dievo Kristus, ne padirki pranašyčių įvykdymu, bet kaip Tikrovę, kurios su ilgesiu buvo laukiama. Taigi Jėzus — Dievo Mesijas yra Tikrovė, kurioje Senojo Testamento viltis ir laukimas pasiekia pilnatvę. Jėzu — Dievo Mesijuje — viltis ir laukimas tampa suprantami, nes jis patenka į laukimo vilties ir laukimo lūkesčius, rūpesčius, galimumus. Panašiai kaip jėzus yra grūdo tikrovė, grūde slypi jėzus — kvietys, rugys, miežis, jėvus grūdus turi galimumą pilnatvę.

— Ši dinamiška Mesijo ir jo laukimo samprata liudija po Naujojo Testamento mesijinių temų sintezę: Jėzus Kristus yra Naujasis Izraelis ir užbaigia Izraelio vaidmenį Dievo išganyimo istorijoje. Kadangi Prisikėlusis Mesijas — Kristus yra savo sukurtoje Bendrijėje, ji yra Naujasis Izraelis. Likimasis Izraelio susitikimas su Dievu Jėzu iš Nazareto veda į lemiamą „eschatologinį“ (baigiminį) įvykį — krikščionybę.

— Tas pat sakytina ir apie kitas svarbias Apreiškimo tiesas: ryšius Dievo sampratą, išganyką, nuodėmę. Dievo samprata, išganyka ir nuodėmė nebuvo plytos, bet buvo išgyventi istorijoje. Nė jų negalima atskirti nuo istorijos raidos. Šv. Rašto Dievo samprata nėra atsajai, bet istoriškai — su istoriniu reiklumu ir svarba.

Jau nuo maždaug 1870 m., is pradžių Vokietijoje, o vėliau ir kituose Europos kraštuose ėmė reikštis istoriškai Šv. Rašto aiškinimas. Šis sąjūdis turėjo daug bendro su protestantiška Apreiškimo samprata, būtent, kad tik Šv. Raštas yra patikimas Dievo žodis. Gaila, kad XIX a. užsklandė šį sąjūdį apėmė bemaž ultraliberalinė, racionalistinė, tiksliai istoriškai ir antgamtiškai neigianti mada. Istorinė, o ne religinė Šv. Rašto prasmė užėmė mokslininkų dėmesį. Idomu, kad nežinint filosofinio ir religinio skepticizmo Šv. Rašto atžvilgiu, šie mokslininkai išstūbinio istoriškai-kritiško metodo — priėjimo prie Dievo Knygos. Jų dėka buvo išlavinti filologiniai, egzegzeziniai ir istoriniai įgūdžiai bei išmonė.

Popiežiui Leonui XIII esant šv. Petro ipėdiniu Romoje, o ypač po 1893 metų, katalikų egzegzė ir teologija, atrodo, pradėjo jausti šį ultraliberalinį ir racionalistinių Šv. Rašto studijų iššūkių. Leonas XIII savo enciklika „Providentissimus Deus“ (1893): „Labai apvaizdus Dievas“ skatino katalikų egzegzetus nesinausti, bet užsiangažuoti Šv.



Šv. Karsto bazilika Jeruzalėje.

— Jau nuo maždaug 1870 m., is pradžių Vokietijoje, o vėliau ir kituose Europos kraštuose ėmė reikštis istoriškai Šv. Rašto aiškinimas. Šis sąjūdis turėjo daug bendro su protestantiška Apreiškimo samprata, būtent, kad tik Šv. Raštas yra patikimas Dievo žodis. Gaila, kad XIX a. užsklandė šį sąjūdį apėmė bemaž ultraliberalinė, racionalistinė, tiksliai istoriškai ir antgamtiškai neigianti mada. Istorinė, o ne religinė Šv. Rašto prasmė užėmė mokslininkų dėmesį. Idomu, kad nežinint filosofinio ir religinio skepticizmo Šv. Rašto atžvilgiu, šie mokslininkai išstūbinio istoriškai-kritiško metodo — priėjimo prie Dievo Knygos. Jų dėka buvo išlavinti filologiniai, egzegzeziniai ir istoriniai įgūdžiai bei išmonė.

Popiežiui Leonui XIII esant šv. Petro ipėdiniu Romoje, o ypač po 1893 metų, katalikų egzegzė ir teologija, atrodo, pradėjo jausti šį ultraliberalinį ir racionalistinių Šv. Rašto studijų iššūkių. Leonas XIII savo enciklika „Providentissimus Deus“ (1893): „Labai apvaizdus Dievas“ skatino katalikų egzegzetus nesinausti, bet užsiangažuoti Šv.

— Jau nuo maždaug 1870 m., is pradžių Vokietijoje, o vėliau ir kituose Europos kraštuose ėmė reikštis istoriškai Šv. Rašto aiškinimas. Šis sąjūdis turėjo daug bendro su protestantiška Apreiškimo samprata, būtent, kad tik Šv. Raštas yra patikimas Dievo žodis. Gaila, kad XIX a. užsklandė šį sąjūdį apėmė bemaž ultraliberalinė, racionalistinė, tiksliai istoriškai ir antgamtiškai neigianti mada. Istorinė, o ne religinė Šv. Rašto prasmė užėmė mokslininkų dėmesį. Idomu, kad nežinint filosofinio ir religinio skepticizmo Šv. Rašto atžvilgiu, šie mokslininkai išstūbinio istoriškai-kritiško metodo — priėjimo prie Dievo Knygos. Jų dėka buvo išlavinti filologiniai, egzegzeziniai ir istoriniai įgūdžiai bei išmonė.

Popiežiui Leonui XIII esant šv. Petro ipėdiniu Romoje, o ypač po 1893 metų, katalikų egzegzė ir teologija, atrodo, pradėjo jausti šį ultraliberalinį ir racionalistinių Šv. Rašto studijų iššūkių. Leonas XIII savo enciklika „Providentissimus Deus“ (1893): „Labai apvaizdus Dievas“ skatino katalikų egzegzetus nesinausti, bet užsiangažuoti Šv.

— Jau nuo maždaug 1870 m., is pradžių Vokietijoje, o vėliau ir kituose Europos kraštuose ėmė reikštis istoriškai Šv. Rašto aiškinimas. Šis sąjūdis turėjo daug bendro su protestantiška Apreiškimo samprata, būtent, kad tik Šv. Raštas yra patikimas Dievo žodis. Gaila, kad XIX a. užsklandė šį sąjūdį apėmė bemaž ultraliberalinė, racionalistinė, tiksliai istoriškai ir antgamtiškai neigianti mada. Istorinė, o ne religinė Šv. Rašto prasmė užėmė mokslininkų dėmesį. Idomu, kad nežinint filosofinio ir religinio skepticizmo Šv. Rašto atžvilgiu, šie mokslininkai išstūbinio istoriškai-kritiško metodo — priėjimo prie Dievo Knygos. Jų dėka buvo išlavinti filologiniai, egzegzeziniai ir istoriniai įgūdžiai bei išmonė.

Popiežiui Leonui XIII esant šv. Petro ipėdiniu Romoje, o ypač po 1893 metų, katalikų egzegzė ir teologija, atrodo, pradėjo jausti šį ultraliberalinį ir racionalistinių Šv. Rašto studijų iššūkių. Leonas XIII savo enciklika „Providentissimus Deus“ (1893): „Labai apvaizdus Dievas“ skatino katalikų egzegzetus nesinausti, bet užsiangažuoti Šv.

Popiežiui Leonui XIII esant šv. Petro ipėdiniu Romoje, o ypač po 1893 metų, katalikų egzegzė ir teologija, atrodo, pradėjo jausti šį ultraliberalinį ir racionalistinių Šv. Rašto studijų iššūkių. Leonas XIII savo enciklika „Providentissimus Deus“ (1893): „Labai apvaizdus Dievas“ skatino katalikų egzegzetus nesinausti, bet užsiangažuoti Šv.

— Jau nuo maždaug 1870 m., is pradžių Vokietijoje, o vėliau ir kituose Europos kraštuose ėmė reikštis istoriškai Šv. Rašto aiškinimas. Šis sąjūdis turėjo daug bendro su protestantiška Apreiškimo samprata, būtent, kad tik Šv. Raštas yra patikimas Dievo žodis. Gaila, kad XIX a. užsklandė šį sąjūdį apėmė bemaž ultraliberalinė, racionalistinė, tiksliai istoriškai ir antgamtiškai neigianti mada. Istorinė, o ne religinė Šv. Rašto prasmė užėmė mokslininkų dėmesį. Idomu, kad nežinint filosofinio ir religinio skepticizmo Šv. Rašto atžvilgiu, šie mokslininkai išstūbinio istoriškai-kritiško metodo — priėjimo prie Dievo Knygos. Jų dėka buvo išlavinti filologiniai, egzegzeziniai ir istoriniai įgūdžiai bei išmonė.

Popiežiui Leonui XIII esant šv. Petro ipėdiniu Romoje, o ypač po 1893 metų, katalikų egzegzė ir teologija, atrodo, pradėjo jausti šį ultraliberalinį ir racionalistinių Šv. Rašto studijų iššūkių. Leonas XIII savo enciklika „Providentissimus Deus“ (1893): „Labai apvaizdus Dievas“ skatino katalikų egzegzetus nesinausti, bet užsiangažuoti Šv.

Popiežiui Leonui XIII esant šv. Petro ipėdiniu Romoje, o ypač po 1893 metų, katalikų egzegzė ir teologija, atrodo, pradėjo jausti šį ultraliberalinį ir racionalistinių Šv. Rašto studijų iššūkių. Leonas XIII savo enciklika „Providentissimus Deus“ (1893): „Labai apvaizdus Dievas“ skatino katalikų egzegzetus nesinausti, bet užsiangažuoti Šv.

Popiežiui Leonui XIII esant šv. Petro ipėdiniu Romoje, o ypač po 1893 metų, katalikų egzegzė ir teologija, atrodo, pradėjo jausti šį ultraliberalinį ir racionalistinių Šv. Rašto studijų iššūkių. Leonas XIII savo enciklika „Providentissimus Deus“ (1893): „Labai apvaizdus Dievas“ skatino katalikų egzegzetus nesinausti, bet užsiangažuoti Šv.

simas, arba istoriškai-kritiškas priėjimas prie Šv. Rašto prasmės, yra pagrindinė kontroversija.

— Kaip yra atsekami ir skiriami Jėzaus žodžiai — puz., tie, kurie tikrai kilo iš Jo paties lūpų, ir kurie buvo ankstyvosios Bažnyčios atkurti iš žodinės Jėzaus gyvenimo tradicijos?

— Turime keturias Evangelijas — Mato, Markaus, Luko ir Jono — Naujajame Testamente. Jos yra viena kitai labai panašios ir viena nuo kitos labai skirtingos. Jėzaus darbai ir žodžiai Evangelijose yra daugiasluksniai, nes atspindi trejų istorinę padėtį: 1. Paties Jėzaus gyvenimą — ką jis padarė ir pasakė savo viešosios veiklos metu, 2. Firmųkštės Bendrijos dešimtmečius — Prisikėlusiojo darbai ir žodžiai išganymo skelbime, ir 3. Evangelistų mokymą — Prisikėlusiojo darbai ir žodžiai rašytiniame pasakojime. Jėzaus darbus ir žodžius dera lyginti su brangiu deimantu. Deimantas kintantysis šviesoje sušvyti nauja nuostaba. Tie patys Jėzaus darbai ir žodžiai naujame Bendrijos ir Evangelistų poreikių žaidre sušvito nauja nuostaba — prasme. Ką girdime Evangelijoje? Jėzaus žodžius? Bendriją? Evangelistus? Ar visi Jėzui priskiriami, darbai ir žodžiai yra tikrai Jėzaus? Kurie Jėzui priskiriami žodžiai yra iš jo viešosios veiklos? Pokalbis rėmai yra per daug riboti, kad vispusiškai atsakius į šį labai idomą ir svarbų klausimą.

— Šiuo metu, atrodo, yra intensyviai studijuojami Jėzaus palyginimai — teigiamai, kad juose net labiau negu pamokymuose Jėzus atskleidžia Dievo kvietimą žmogui ir parodo, koks Dievas yra. Ar Jūs domitės šiuo tyrinėjimo lauku?

— Smagu, kad duodate apčiuopiamą Jėzaus žodžių pavyzdį. Jėzaus palyginimai yra ir tikinčiųjų, ir mokslininkų pomėgis. Jūs patys yra labai taiklūs. Jie atskleidžia tiesioginį Jėzaus kvietimą. Tėvo vardu gyvenime pasimetusiame ir pailsusiam žmogui.

Jėzaus palyginimai atspindi paties Viešpaties, viešosios veiklos aplinkybes ir sąlygas. Viešpaties Jėzus buvo nuostabas mokytojas. Jis mokė palyginimais ir atlaikydavo kvietimą grįžti atgalia išreikšti patraukliu vaizdinį pasakojimą iš gyvenimo. Tokiu būdu jis šnektinė prašekino žmones gyvenimo raizgyne, nejuokiamis „viliodamas“ juos apsigalvoti ir apsispręsti, kur yra prasmė ir laimė. Palyginimai yra pasakojimo deimantai. Kartą išgirde palyginimą apie sūnų palaidiną (arba dukrą palaidiną), galiausiai sūnetimauji samarietį, moterį, su lempa ir šluota ieškančią pamesto pinigėlių, negalime juo užmiršti. Nejuokiamis jie „vilioja“ mūsų mintį ir širdį klausyti: Koks yra Dievas? Niekas būdu jis nėra policininkas! Dievas išvoks žmogaus, ieško paklydusio, juo rūpinasi ir kviečia būti

(Nukelta iš 4 psl.)

Adolfas Markelis

Kalėdų dovana

Jonas Stulgys tada prisiminė, kad artinasi Kalėdos, kai iš krautuvų langų pasipylė eglučių spindesys ir State gatvėje garsiakalbiai skelbė „Tylis naktis“. Jis prisiminė, kad jau suėjo trisdešimt metų, kai jis vedė, ir kad jo žmona Regina retai kada sulaukdavo vertingesnės vestuvinės ir šventinės dovanos. Pagimdžiusi ir išauginusi tris vaikus, ji liko kažkaip užmiršta, kaip užmirštos senos moterys, nuo gyvenimo triukšmo pasislėpusios namų tyloje, lyg daiktai, priklausę namų apyvokai. Jie egzistuoja, prie jų pripranti ir pajunti tūstumą, jiems sudužus. Stulgys pajuto, kad ir visos kitos moterys, su kuriomis praeityje jis apgaudinėdavo savo žmoną, taip pat yra daiktai, kadaise švytėję, teikdami jam trumpalaikę laimę, bet dabar jie užgeso, ir jų visų pilki šėšėliai susiliejo praetis tamsume. Taip audringi vandenys, prisišlieję prie debesies, nuplaukia už horizonto. Vaikams išėjus iš namų, jie liko vieniši, kaip ir jaunystėje, kol dar nebuvo šeimos. Ir jam jos pagailo.

— Trisdešimt metų, ir Kalėdos. Tegū nors šios šventės būna jau geros, — galvojo Stulgys, žingsniuodamas State gatve, kuri plaukė lyg dviejų kryptų upė. Eglės žalumas, vitrinų šviesų teikėjimas, kalėdinis giesmių skambesys ir besišypsantys

veidai kėlė žemės pilkumą artiau debesų.

— Bet ką jai nupirkti? Chanel No. 5? Ne, kas metai perku. Vėl juoksiai. Ką nors asmenišką. Apyrankę. Laikrodėlį. Gal karoliuką? Nepataikysi. Aukšinę grandinę. Per mažai.

— Parodykit man aukšinę apyrankę, — paklausė Marshall Field krautuvėse liesos, išdžiūvusio veido pardavėjos, ilgais nakties spalvos plaukais.

Mergina tingiai nusiziovavo, pasižiūrėjo į Stulgį bereikšmiu žvilgsniu, kaip ir į daugelį pietų pertraukus metu kažko ieškančių, bet nieko neperkančių miesto tarnautojų. Ji parinko patį pigiausią apyrankę, žibindama jam prieš akis.

— Šeši šimtai dolerių. O ta, kurią čia matai, — parodė ji pirštą, ir stiklinę spintojo paslėptą apyrankę, — ji iš Italijos, aštuoniolikos karatų, ir kainuoja tris tūkstančius aštuonis šimtus dolerių.

— Parodykit man ją.

Aukso spindėjimas jį kaitino ir svaigino. Kadaise taip kaisdavo nuo škotiškos degtinės. Iki apsvaigimo. Jei turėtų tiek pinigų, nieko negalvodamas pirktų, bet jo ištekliai buvo žymiai mažesni.

— Šiam sezonui madoje itališki aukso dirbiniai, — abejingai aiškino brangenybių pardavėja.

Prie jo šventinio svaigulio dabar prisidėjo aukso karštingė.

— Aukso mačiau, lytėjau, bet niekada jo neturėjau. Neturi ir ji. O jai verkiant reikia, — galvojo Stulgys. — Kiti brangius

kailius perka žmonoms, net meilužėms, o aš vis Chanel No. 5. Jaunystėje dar retkarčiais nupirkdavau „My Sin“. Šinoma, kitoms nesigalėdavau, bet tai buvo seniai. Jos visos jau suseno, kaip ir mes visi. Ir Regina.

Mintis apie aukšą jo nepaleido, tartum Kalėdos nebūtų Kūdikių gimimo šventė, bet paausutų eglučių šlamesys ar aukso spinduliuojanti vaivorykstė.

Jis iš tikrųjų sirgo aukso karštinge, kaip ir daugelis, ieškodami krautuvėse šventinių iliuzijų, kurias kartais vadiname dovonomis, savo trumpalaikio džiaugsmo prosvaitėmis, nusiramimimu, atgaila ar pabėgimu nuo paties savęs. Stulgys juto aukso skonį burnoje ir jo spindesį gatvėse, net ir nuo miesto lempų, savo aureolėmis iškerpančių žemo ir tamsaus dangaus gabalus. Gelsvos juostos atsimušdavo žiemos debesys, ir, rodė, rankos mostu buvo pasiekiamos.

Stulgys lankė krautuves, žadančias puikias dovanas prieinama kaina, kol vieną vakarą, grįždamas iš darbo, sustojo prie pat namų geležies ir irankių krautuvėlėje. Norėjo nusipirkti elektrinių žvakučių Kalėdų eglutei papuošti. Parduotuvės savininkas jugoslavas Boria užklausė Stulgį:

— Ar nenori nusipirkti šventėms dovanų? Va, štai yra italų jūrininkas su brangenybėmis. Gera kaina. Jei turėčiau atliekamų pinigų, tai pats pirčiau investavimui. Žinai, aukso kaina dabar aukšta. Pats laikas pirkti, kai pigu. Aštuoniolikos karatų laikrodžiai ir apyrankės.

Jis nori greit parduoti, nes jo laivas išplaukia atgal į Italiją.

— Gal koks apgavikas?

— Nežinau. Sakė, kad galiu chemiškai tikrinti. Aukšas. Jei nori, galiu išbandyti. Turiu chemikalų. Pasikalbėk su juo.

Krautuvėje sukiroji juodaplaukis vaikas ir šioj tautinių mažumų apgyventoje miesto dalyje, atrodė, jautėsi gana saugiai. Jo angliškas žargonas ir kitų kalbų mišinys rodė jį esant jūrininku, besibastančiu po pasaulį. Atidarys popierinį maišelį, jis atskleidė aukšą, ir menkutę geležies ir irankių krautuvėlę pašviesėjo, žiemos pilkumas išsiskleidė po gatvės, o geltona aukso šviesa žiburiavo, lyg pamiškė užkeiktas lobis tamsią žiemos naktį.

— Turiu greit išplaukti, mano laivas „Italia“, išplauks vakare.

— Kontrabandininkas, — pagalvojo Stulgys. — Kiek nori už apyrankę?

— Čia negaliu. Daugelis mato. Einam į lauką. Skubėkim. Man laikas į laivą.

— Ar turi kokius dokumentus? Jūrininkas parodė pasą. Jis vadinosi Angelo Aiello, dvidešimt trejų metų, „Italijos“ prekybinio laivo jūreivis. Viskas buvo surašyta itališkai. Iš nutraukos židrejo jaunas juodbrūvis veidas.

— Gerai, einam pas mane. Čia neturiu tiek pinigų. Tu parodysi savo prekes, ir mes susiderėsime.

Angelo nenoriai sutiko eiti į nepažįstamus namus. Reikėjo skubėti, kad jo nepalikyt laivas. Be to, jam daug geriau

parduoti gatvėje ar kur nors kitur, negu privačiuose namuose. Saugumas pirmiausia. Apieplėš jį ar užmuš kas nors, ir jis niekad daugiau nebematys mėlyno Italijos dangaus, sūnaus ir žmonos Silvijos.

— Sūnus taip vadinasi, kaip ir aš, Angelo. Jiems reikia pinigų. O tie visi daiktai, kuriuos aš turiu, yra mano dėdės Anastazio iš Veronos.

Namuose nieko nebuvo, nes Stulgio žmona buvo išėjusi pas plaukų šukuotoją. Jūrininkas išvyntojo aukšą. Į akis Stulgiiui krito sunki apyrankė. Visiškai tokia, kokią jis matė Marshall Field krautuvėje. Pakilnojo. Ir kažkas, rodė, jam krito per rankas. Toks svoris. Kitoj apyrankės segtuko pusėje stambiomis raidėmis buvo išspausdėję aštuoniolikos karatų irauš. Koks spindėjimas! Kokia nuostabi aukso šviesa prisipildė jo namai!

— Kiek nori?

— Tūkstantį.

— Tiek neturiu.

— Kiek turi?

— Gal apie aštuonis šimtus...

— Gerai, Gerai, negu nieko. Aš turiu skubėti. Mano laivas tuoj išplauks iš Calumet uosto.

Stulgys sukrupstė aštuonis šimtus dolerių, kuriuos laikė paslėpęs nuo žmonos saviems reikalams, slapta juos vadinamas „mergpinigiais“. Iš pradžių pinigų trūkdavo visai šeimai, tai ir suma buvo menkutė, bet, vaikams išėjus iš namų, ji

Menininko Raffaello sukaktis

SAULĖ JAUTOKAITĖ

Siemet sueina lygiai penki šimtai metų nuo vieno pačių didžiausių italų renesanso tapytojų ir architektų — Raffaello gimimo. Šią sukaktį paminėti ir geriausia vaizdą apie šį menininką susidaryti galime pažūrėję, kaip apie jį rašė tuometinis biografas ir menininkas Giorgio Vasari savo knygoje *Menininkų gyvenimai*. Šios knygos antrąjį leidimą, 1568 metais, štai kaip Vasari rašo apie Raffaellį:

„Raffaelli Santi gimė itališkame miestelyje Urbino Didžioji penktadienį, 1483 m., trečią valandą nakties. Jo tėvas buvo Giovanni Santi, vidutinio gabumo dailininkas, bet išmintingas žmogus, žinantis, kaip savo vaiką pastatyti ant tikro kelio. Raffaelliui augant, Giovanni pastebėjęs, kad sūnus yra gudrus ir linksta prie meno, pradėjo jį mokyt. Metams slenkant, Raffaellis jau galėjo pagelbėti tėvui, kuris turėjo atlikti įvairius meno darbus Urbino apylinkėse.

Laikui bėgant, Raffaello malonus ir atsidavęs tėvas suprato, kad sūnus netobulės jo priežiūroje ir nutarė jį atiduoti tu laikų žinomam dailininkui Pietro Peruginui. Peruginas, labai mandagus ir didelis talentas gerbėjas, sutiko Raffaellį pasiimti pas save. Patenkintas tėvas Giovanni sugrįžo į Urbino, pasiėmė berniuką ir išvažiavo į Perugią. Motina išliejo daug ašarų, išleidusi sūnų, nes jį labai mylėjo. Pietro Peruginas, pamatęs kaip gerai Raffaellis piešia ir pastebėjęs jo puikų charakterį ir gražias manieras, apie jį susidarė tokią nuomonę, kuri vėliau visiškai pasitvirtino.

Labai nuostabu, kad mokymasis Peruginio atelje, Raffaellis taip imitavo jį kiekvienoje detalėje, kad buvo sunku atskirti, kur yra kopijos ir kur jo mokytojo originalai. Taip pat sunku buvo atskirti Raffaello originalus nuo Peruginio darbų. Raffaellis, nupiešęs paveikslus Peruginio stiliumi, susilaukė užtenkamo pagarsėjimo. Popiežiui Pijui II užsakius dailininkui Pintoricchio išdekoruoti Sienos katedros biblioteką, zinodamas Raffaello tapymo gabumus, dailininkas pasiėmė jį kartu į Sieną, kur Raffaellis nupiešė eskizus bibliotekos sienoms.



Raffaellis

Mergelė Marija pievoje, 1505



Raffaellis

Autoportretas

Raffaellis, išgirdęs apie nepaprastai išgirtus Leonardo da Vinci nupieštus eskizus popiežiaus oficialiems kambariams Florencijoje ir apie su jais konkuruojančias nuogų būtybių figūras, nupieštas Michelangelo, iš didelės meilės tapybai, palikęs savo

neužbaigtą darbą ir nekreipdamas dėmesio į savo paties reikalus, išvyko į Florenciją. Atvykęs ir išvydęs Leonardo ir Michelangelo darbus (kurie jam buvo kaip apreiškimai), patenkintas apsisprendė pasilikti Florencijoje. Nutapęs daug religinių

Jorge de Sena

KALĖDOS

Kokios Kalėdos? Kieno?
Ar tu, kurį jie neturi?
Ar tu, kurie nekrikščionys?
Ar tu, kurie ant nugaros nešioja milijonų pelenus?
Taikos Kalėdos dabar,
šioje kraujo žemėje?
Laisvės Kalėdos
persekiojamųjų pasaulyje?
Visad nuvagiavimo
visiems teisingumo Kalėdos?

Kalėdos būti vienodai pradėtu
ir gimti motinos išsiose,

gimus dėl meilės kentėti,
mirtimi numirti,
o paskui būti užmirstu?
Gailėstingumo Kalėdos,
kai bėdas vis dar tebežudo?
Kokios vilties Kalėdos,
pasaulyje, kuris visas bombos?
Garbingo tikėjimo Kalėdos
su žmonėmis išdavikais,
laukinė neapykanta ir menkystė
ir netgi meilės Kalėdos?

Kokios Kalėdos? Kieno?
Ar tu, kurie jų neturi,
ar tu, kurie jį toli žiūrėdami,
svajoja apie žmogišką gyvenimą,
svajoja pasaulį, kurio nėra?
Ar tu, kurie kankinasi
ir būna kankinami,
tikintys, kad žmonės
turi vieni kitiems ištiesti ranką?

Jorge de Sena (mirus 1978) labai sudėtingas lyrikas, kuriam jungiasi surrealistiniai ir magiški pradai. Jo poezija sudaro tiek krykštelės, tiek modernios poetinės sąmonės Portugalijoje viršūnę.

paveikslų: Madonų, Kūdikių, šventųjų, jis turėjo palikti Florenciją ir grįžti į Urbino, nes mirė tėvas Giovanni ir motina. Visi šeimos reikalai liko jam tvarkyti. Čia gyvendamas, jis toliau tęsė Madonų ir Kūdikių tapybą įvairiems meno patronams — didikams. Sutvarkęs šeimos reikalus, Raffaellis išvyko į Perugią. Bažnyčioms ir vienuolynams vėl jis tapė Madonų, šv. Jona, šv. Nikola, šv. Trejybės, šv. Benedikto, šv. Romualdo, šv. Lauryno, šv. Jeronimo.

Matyti Leonardo ir Michelangelo darbai dar labiau paskatino Raffaellį studijuoti renesanso tapytojus; tokiu būdu jis patobulino savo stilių ir techniką. Jis ypatingai mėgo Fra Bartolomeo iš San Marco, kuris priklausė jo draugu rateliui Florencijoje. Raffaelliui taip

patiko jo spalvos, kad jis bandė jas imituoti. Deja, jų draugystė buvo nutraukta, kai Raffaellis turėjo sugrįžti į Perugią baigti tapyti paveikslą poniai Atalanta Baglioni, kurio eskizus, kaip sakiau, buvo nupiešęs Florencijoje. Šiame įkvėptame paveiksle, mirusio Kristaus nešimas į kapą yra atliktas su tokiu nuostipumu ir rūpestingumu, ir toks šviežias, kad atrodo, jog yra ką tik užbaigtas. Kurdamas šį darbą, Raffaellis išvaizdavo skausmą, pajuntamą netekus artimiausio ir brangiausio giminačio, ar kurio nors mylimo žmogaus, palaikiusio visos šeimos laimę, kilnumą ir gerovę. Matome mūsų Madonos alptanciją figūrą ir grakščias kitų dangelio verkiančių figūrų galvas. Pažymėtinas šv. Jona, kuris su apkabintomis rankomis taip nuleidžia galvą,

Amandio Cesar

KALĖDOS

Gimė!
Apleistam garaže, cinkuota skarda dengtam,
Senoje skardinėje nuo aliejaus dėtėje,
Tarp nešvarių ir sunešiotų atmatų.
Dievo Motina ir šv. Juozapas buvo atėję pėsti,
Juodo asfalto keliu, kuriuo lėkė prabangios mašinos,
Prasė pavėžinti, prasė, tačiau niekas jų nematė
ar nenorėjo matyti, ar girdėti...
Visi skubėjo vakarieniauti naktį,
Nutūsioje, kaip kilometrų vėrinys,
Ir pilnoje rūko bei pažadų.

Gimė!
Senoje skardinėje nuo aliejaus dėtėje,
Tarp nešvarių ir sunaudotų atmatų.

Protektorių sviesa ten suaukė visų naktų klajūnus:
Naktinius sargus, budinčius policininkus,
Visus neturinčius kur miegoti,
Poetus ir besislapstančius piktadarius — visus!
Visus tuos, kurie tą naktį ar hitom naktim,
Neturi kur eiti, nei ką valgyti.
To nepaisant, besibaigiantį protektorių sviesa
juos ten nuvedė.
Ir pamatė ant nešvarių atmatų senoje dėtėje
Pascualio Išganytoją,
Sildomą dešimties arklio jėgų seno Fordo T,
Kuris, dirbdamas, toliam priemiesty budino gyvybę.

Šv. Juozapas ir Dievo Motina verkė:
Visi pasaulyje maldavo Kristaus prisikėlimo!
Ir Jis atėjo. Jis vėl išikūnijo

Tyriausiose Mergelės Marijos išsiose,
Lelijinėje Dovydo palikuonio globoje.

Išvertė P. GAUČYS

Amandio Cesar (1921). Savo poezijoje išgyvenimus apdainuoja su tam tikru religiniu ilgumu bei savotišku maištingumu, kuris tačiau neišsila iš tradicinių rėmų.

P.G.

paaugo, tik vis nebūdavo progų kaip juos išleisti. Senstant tos linksmos moterys ir merginos retėjo, o ir jo paties metai nebeleido jam taip siautėti. Senų papratimų tuos pinigų jis vis atidėdavo nuo kiekvienos algos linksmesnei dienai ir elpė savo įrankių kambariye. Sumokėjęs jūrininkui, padėjo jo apyrankę, kurią užkiso knygų spintoje, kad žmona jos nerastų.

Jūrininkas išskubėjo.
Žmonai grįžus iš kirpėjos, abu valgė vakarienę. Stulgio nuotaika krito. Jam nedavė ramybės auksinė apyrankė. Gal vogta, už knygų užkista ji kiurai peršviete jo sąžinę.

— Gal ką nužudė, nulažė moteriai ranką. Gal išplėšė brangenybių krautuvę. Gal tai kruvina apyrankė. Ir kaip jis įtikins Reginą ir ką jai pasakys?

— Kas tau, Jonai, — susirūpino žmona. — Išbašes. Gal karščio turi? Pasitikrink. Išvirsiu arbatos, ir tuoj eik gulti. Ryt bus geriau.

— Tikras plėvėsa esu, — pyko ant savęs Stulgys, — susigundžiau auksu. Ko gera, dar netikras. Kaip taip pigiai jis galėjo parduoti? Turi būti „karšta prekė“. Ar iš viso jis jūrininkas? Civiliai apsirengęs. Tiesa, angliška neįkerta. Kas antras žodis vokiškas, prancūziškas, itališkas ar kroatiškas. Gal ir jūrininkas, kas jį žino. Bet kas aš? Impulso pagautas, ar apgautas. Aukso ieškotojas? Ką pagalvos Regina? Apyrankė be dėžutės, be kainos,

nežinia, kur pirktą. Lyg iš dangaus nusileido ar iš peklos...

Visą Kalėdų džiaugsmą pavogė apyrankė, paslėpta spintoje už knygų. Rodė, ne ji ten guli, bet jo paties auksas karštyje kenciantis ramybę. Apyrankėje ištirpo vitrinų šviesos, kalėdinės giesmės garsiakalbiuose ir visa ta komercinė vaivorykštė, naktimis pakibus virš miesto.

— Paskambinsiu į uostą, — nedavė jam ramybės apyrankė.

— Ar buvo jūsų uoste toks laivas, vadinamas „Italia“?

— Ne, — jam trumpai atsakė, — dabar jokie laivai neplaukia. Uostas užšalęs.

— Aštuoni šimtai dolerių! Apgautas kaip aulsi! Taip man ir reikėjo. Durną ir bažnyčioj muša. Aš apgaudinėdavau savo žmoną, dabar mane apgavo. Sakėsi turis žmoną ir sūnų. Net ir nuotraukas parodė. Už aštuonis šimtus turės puikias Kalėdas.

Dar ir už tuos laikrodžius, kuriuos parduos. Apgaviko žmonas. O aš nesu nekalas avinėlis, bet avinas. Ką dabar nupirsiu žmonai? O ar jis švęs Kalėdas, ir kaip jis švęs? Ar džiaugsis mane apgavęs? Gal sėdės kur karčiamoj kaip kirvis be žmonos ir be sūnaus, gerdamas pigų Gallo vyną. Prisimenu, jo rankos drebojo, laikant brangenybes. Iš baimės. Jo vardas turėtų būti ne Angelo, bet diabolio...

Vis dėlto rytojau dieną Stulgys užsuko pas juvelyrą. Kartais žinai, kad tave apgavo, bet širdies gilumoje smilksta nuodėgulis, gal kiek panašus į žiezirbą: o

gal... kartais... ne...

— U, tu esi apgautas, — paaiškino jam brangenybių parduotuvės Barney Brickstein, pas kurį Stulgys retkarčiais užsukdavo. Jis kalbėjo lauzyta lietuvių kalba, sakėsi, kad jo tėvai yra kilę iš Lietuvos, ir save laikė litvakų. — U, čia ne apyrankė, bet drek. Tik pasižiūrėk, koks grubus darbas. Vidų švinas. Dėl svorio. Ir kokios raidės! Kaip kumelės. Geram dirbiny šrifas turi būti mažas. Pasižiūrėk, ir nusiisėga. Palauk, čia pat galiu patikrinti.

Patikrinęs pasakė: — Ne košer.

— Bet ką man dovanooti savo žmonai?

Kalėdos čia pat.

— Iš kur aš galiu žinoti, ką ji mėgsta.

Gerus perlų karoliukus, kad ir dirbtinius, laikrodėli. Gali ir auksinę grandinėle nupirkti. Viskas pas mane tinka ir pirmos rūšies. Kaip tau, atiduosiu pigiai. Imk, va, tą grandinėle, tik už aštuoniasdešimt dolerių.

— Dešimt kartų pigiau, — pagalvojo Stulgys. — Bet pinigų dabar neturiu.

— Atiduosi po visam, po švenčiui.

Stulgys grįžo namo su aukso grandinėle.

Kūčių vakarą, kai susirinkę vaikai sukinėjosi virtuvėje ir padėjo Reginai ruošti kūčias, Stulgys išsitraukė iš knygų spintos į nosinę suvyniotą apyrankę ir nusinešęs į rūšį užsirakino įrankių kambariye.

— Ką man dabar daryti su ta velnio

apyrankę? Nei nešt, nei vežt. Ar iš tikrųjų ji netikra, — dar vis lyg kažko abejojo jis.

— Toks spindėjimas, toks svoris. Bet jei netikra, tai gal ir geriau. O ką būčiau pasakęs žmonai dėl vogtos dovanos? Ar aš būčiau jai pasisakęs, ar ir toliau turėčiau meluoti. Gal ir gerai, kad taip išėjo ir be mano žinios.

Apyrankė jau paskutinį kartą jam blykstelėjo į akis, ir jis, ją išnešęs į kiemą, išmetė šiukšlių statinėn.

Kad ir kaip jį gaidžiojo itūžis, bet grįžęs į kambarį jis pasiūto lyg palengvėjęs, kaip po pirties tėviškėje ar kaip po išpažinties vaikystėje, kai jo nuodėmės lyg tvankus oras išgaruodavo iš per žiemą pritvinkusios trobos ir šilta pavasarinė srovė užliedavo jį visą. Tada jis nejudavo žemės, bet kaip ir viskas vaikystėje, keletą pėdų būdavo pakilęs aukščiau.

Kukli auksinė grandinėle mažoj dėžutėje buvo pati mažiausia dovana šalia kitų spalvotų popierių apvyniotų dėžių po Kalėdų eglutė. Tą vakarą eglutė spindėjo ir kvepejo mišku. Nebuvo jį tokia žalia, kaip tėviškėje, tik ką nukirsta ir rogutėmis su broliu parvežta iš miško, dar tebekepančią žiemą ir sniegu, su viena vienintele „grabnyčia“, pora saldainėlių ir pyragaičių. Jaunystėje visos eglutės buvo gražesnės, ir ši eglutė bus pati gražiausia ir jų vaikams, kurie susirinko šį vakarą kūčioms.

— Tėte, kokia graži eglutė. Palauk, mes dar prikabinėsime saldainių ir mano

pačios keptų pyragaičių. Bus dar gražesnė. Tokia tiks ir mūsų vaikams, — kalbėjo Rima, glostydama jau bepradedančius sarmoti tėvo plaukus.

Po kūčių vakarienės buvo standartinės amerikietiškos dovanos, nebrangios, nelabai vertingos; jos yra daugiau šeimos sutikimo simbolis per metines šventes. Pasikeičiant dovanomis, pranyksta smulkūs per metus buvę nesutikimai, katės perbėgimai per kelią, užgyja net ir stambesni randai, ir dažnai per metus istuštėje namai prisipildo kažkuo šviesiu ir lengvu. Priplekę kambariai apėyla ir išsivėdina, užsikuria šeimos ugnis, be didelės liepsnos ir be dūmų.

Regina sėdėjo šalia vyro, tačiau jos visas dėmesys buvo skirtas vaikams. Ji džiaugėsi jais, žinodama, kad jos džiaugsmas tuoj pasibaigs, vaikams išsisklaidžius, ir tada jie vėl su Jonu tęs kasdienybę, kuri kaip pilkas kaspinas tęsiasi ligi horizonto ir nežinia kur pasibaigia. Štai, vienas gavo mėlyną šaliką, marškinius ar skarelę. Jinai pati gavo šiltą megstinį. Stulgys — kaklaraištį.

— Mama, štai dar mažą dėžutę tau nuo tėtės, — Tomas įteikė motinai.

Regina ją atidarė, ir jos akys žibėjo asara.

— Niekad dar negavau tokios dovanos.

Dieve, kokia graži ir brangi grandinėle!

Seima nutilo, tik eglutė grožėjosi žalia ir mėlyna šviesa, ir auksinė grandinėle blykstelėjo lyg degtukas ant Reginos kaklo.

Pokalbis su Antanu Rubšiu

(Atkelta iš 2 psl.)

Dievo rątomis, kojomis, širdimi... Jėzus buvo nuostabus mokytojas! Istorikai-kritikai metodo puoselėtojai daro išvadą, kad palyginimai yra pati tikriausia Jėzaus žodžių uoliena.

Nesunku pastebėti, kad palyginimai yra daugiasluksniai, nes jie atspindi ir pirmąsias krikščionių Bendrijos bei Evangelistų Jėzaus žodžių panaudojimą. Pavyzdžiui imkime palyginimą apie sėją (Mk 4,1-20). Jame yra dvi dalys: palyginimas ir išaiškinimas. Palyginimu pats Jėzus kreipėsi į savo klausytojus Tėvo vardu, o išaiškinimu Jėzaus Kristaus Bendrija ir Evangelistai išaiškina įvairių tarp krikščionių — Jėzaus mokinių. Būdinga, kad išaiškinime palyginimas nebėra grynas pasakojimas. Jame reiškiasi alegorija — alegorizavimas. Palyginimas Jėzaus lūpose buvo vienaprasmiškas, o mūsų skaitomojoje Evangelijoje jis jau turi alegorinį daugiaprasmiškumą. Jėzus kalbėjo apie žmogaus imlumą, o išaiškinimas duoda prasmę ir sėėjui, ir sėklai, ir dirvai.

— Turbūt patys painiausiu ir sudėtingiausiu klausimu šv. Rašto mokslininkams yra tie, kurie liečia oficialiai paskelbtas ir dogmatiniu būdu aptartas krikščioniškojo tikėjimo tiesas. Pavyzdžiui, vienas teologijos profesorius išsitarė, neatsistebėjęs, kodėl, nesvarbu kokia tema jis būtų pakviestas kalbėti platesnei auditorijai, diskusijose klausytojai išsėla, kaip labiausiai jiems rūpima klausima, Jėzaus prasidėjimo iš mergelės dogmą. Kodėl, Jums atrodo, tikintiesiems ši tema aštri? Ar katalikams šv. Rašto mokslininkams ši dogma irgi svarbi, kaip studijų objektas? Ar jų gilnamasi ir Viešpaties Prisikėlimo paslaptį ir ar yra kile naujų įžvalgų, pagrįstų Naujojo Testamento duomenimis?

— Šv. Rašto mokslininkas yra žmogus su išmone ir įgūdžiais savo srityje. Savo pasirušimui jis tarnauja Bendrijai, padėdamas atskleisti šv. Rašto skaitinių prasmę. Dogmatiniu būdu aptartus šv. Rašto skaitinius galima suskaidyti ant rankos pirštų. Jų nėra daug. Pavyzdžiui, Tridento Susirinkimas įsakymais kalba apie Jėzaus eucharistinius žodžius, apie Krikštą (Jn 3,5), apie Atgailos Sakramentą (Jn 19,20-23); Vatikano I. Susirinkimas kalba apie apaštalo Petro pirmumą — primatą tarp apaštalų (Mt. 16,17-19; Jn 21,15-17). Labai svarbu skirti dogmatinius Bendrijos nuosprendžius nuo direktyvų — sveiko proto gairių, nes „aiškintojų uždavinys yra — stengtis pilniau suprasti ir išdėstyti šv. Rašto mintį, kad tos tarsi parengiamosios studijos padėtų bręsti Bendrijos sprendimui“ (VD III,12). Bendrijos direktyvos yra sveiko proto gairės — nurodymai, o ne neklaidingi apreiškimosios tiesos aptarimai. Popiežiškioji šv. Rašto komisija tarp 1905-1915 metų davė daug direktyvų katalikų egzegzetams. Nūdien tai patį Komisija anas direktyvas laiko atgyvenomis.

Bendrija yra Apreiškimo kraičio saugotoja ir aiškintoja. Šv. Raštas yra Apreiškimo veidrodys. Bendrija turi ir užduotį, ir galią aptarti skaitinių prasmę šv. Rašte ryšium su tikėjimu ir dorove. Tačiau Bendrija neapartė ir neapartė nei gramatikos, nei sintaksės, nei knygų autorystės, nei istorijos, nei geografijos, nei chronologijos... Apčiuopiamai kalbant, Bendrija nėra oficialiai aiškinusi 99% šv. Rašto skaitinių prasmės. Ši uždavinį ji patiki atidžiam egzegzetų triušui, išmonei ir įgūdžiams. Pravartu turėti omenyje, kad egzegzetų žodžiai nėra tolygūs su Dievo Knygos žodžiais.

Duodate du pavyzdžius: Jėzaus prasidėjimą iš Mergelės ir Prisikėlimą. Šios tiesos yra pagrindinės tikėjimo paslaptys. Nenuostabu, kad jas norima suprasti ir perimti XX a. poreikiu fone. Todėl jos yra labai svarbios ir tikintiesiems, ir mokslininkams. Teko sužinoti, kad „Krikščionis Gyvenime“ knygų serijos leidėjas, prel. dr. Vytautas Balčiūnas, ruošia spaudai Jurgio Strazdo, pasauliečio iš Toronto, išverstą J. Fitzmyer Kristologinį Naujojo Testamento katekizmą. Nėra abejonės, kad jo puslapiuose bus kalbama ir apie Jėzaus pra-



Raffaelis

Madona del Granduca, apie 1505 m.

sidejimą iš Mergelės ir Prisikėlimą.

— Kokios šv. Rašto tyrinėjimo problemos ir temos Jus Patį labiausiai domina?

— Mano asmenišku studijų dėmesiu nuo pat pradžių buvo Penkiaknygė — Pentateuchas — pirmosios penkių Senojo Testamento knygų. Turiu apgailestauti, kad dėstymas dažnai verčia būti „Barbe tridarbė“. Dėstau apie abu Testamentus. Laimei, vasaras galiu praleisti savo srityje ir net skirti laiko Artimųjų Rytų archeologijos gilesniam pažinimui.

— Išleides „Raktą į Naująjį Testamentą“ ir „Raktą į Senąjį Testamentą“ pirmąją dalį, prie ko dirbate dabar? Ar dar teberuošiate „Raktą į Senąjį Testamentą“, kitas dalis, ar jos jau pakeliui į spausdintuvę? O kokius užsimojimus turite ateitai?

— Antroji Raktų į Senąjį Testamentą dalis su antrine antrašte „Karaliai ir Pranašai“ turėtų pasiekti skaitytojus šių Kalėdų proga. Ją spausdina Nekalto Prasidėjimo Seserų spausdintuvė, Putname, CT. Trečioji dalis yra dar tik rankraštys. Beje, jos turinys yra žydija po tremties Babilonijoje — VI-I prieškristiniais amžiais. Jos antrinė antraštė — „Tiltai ar Sienos?“. Ką toliau rašysiu? Dievalis žino! Norėčiau tęsti šv. Rašto klastuose kelionę studijai ryšium su Tautų apaštalo Pauliaus kelionėmis ir pačia Šventąja Zeme. Įdomu, kas būtų svarbu ir įdomu Jūsų priedo skaitytojams?

— Kurios dalykus šiuo metu dėstote Manhattan kolegijos religinių studijų fakultete? Ar gyvai vyksta pasikeitimas žiniomis ir įžvalgomis tarp Jūsų kolegų šv. Rašto mokslininkų ir teologų? Ar ir savo studentus galite žvelgti su viltimi, kad ir jų įnašas į šv. Rašto tyrinėjimą ir aplamai į krikščioniškąją teologiją bus reikšmingas? Kas jiems labiausiai svarbu ir ko jie siekia sau iš šv. Rašto ir teologinių studijų?

— Ši semestrą dėstau tris kursus: apie šv. Raštą bendrai — įvadinį kursą, apie Likiminį Senojo Testamento Įvyki — tematinį kursą, ir įvadinį kursą apie islamo. Manhattan College yra tarptautinė. Šiuo metu gausu studentų iš musulmonų kraštų. Bandau užpildyti spragą. Beje, kursu domisi ir krikščionys ir žydai studentai.

Studentais geriuosi. Jie yra iš 18 kraštų ir poros tuzinų valstijų. Tai būsimieji gydytojai, mokytojai, inžinieriai, ekonomistai... Mano dėstomus kursus studentai patys pasirenka. Dėstymas man yra pokalbis su jaunąja karta apie Knygą, kuri rašo apie tai, kas buvo, pasakodama apie tai, kas buvo. Apvaizdusis Dievas neleidžia sustabdyti.

Daugumas studentų baigia Kolegiją bakalareatu. Turime ir

Raffaelis

(Atkelta iš 3 psl.)

žiniomis bandė imituoti Leonardą. Bet jis susidūrė su tokiomis problemomis, dėl kurių negalėjo pralenkti Leonardo. Nors yra tokių, kurie mano, kad jis pralenkė Leonardą savo švelnumu ir natūraliu lengvumu, tačiau Raffaelis nepasiekė tos didingos ir kilmingos meno savokos, kaip ją suprato Leonardas. Šiuo atveju tikrai keli gali būti palyginami su Leonardu ir Raffaelis savo spalvų saikingumu ir švelnumu labiausiai priartėjo prie jo, negu kuris kitas dailininkas.

Raffaelis nutarė pakeisti ir patobulinti savo stilių. Niekada nesimokęs piešti nuogų figūrų, o tik jas kopijuojęs iš gyvenimo, dabar studijavo nuogo žmogaus formas taip, kaip jos yra atvaizduotos anatomijos piešiniuose ir skrodimuose. Bet ir čia jis pastebėjo ir priėjo išvados, kad negalės pralenkti Michelangelo pasiekimų. Apsigalvojęs nutarė, kad dailininkas neturi apsiriboti vien nuogų būtybių piešimu, bet gali įvairiai pasireikšti plačiame meno lauke. Tarp geriausių menininkų gali būti tie, kurie lengvai sugeba save išreikšti, teisingais sprendimais, išradimais, idėjomis sukurti įvairias kompozicijas. Apsigalvojęs, kad nebus pajėgus konkuruoti su Michelangelo, Raffaelis nutarė lenktyniauti kitais atžvilgiais ir pasiekti pranašumo kitose tapybos šakose. Savo sprendimui įvykdyti, jis atkreipė dėmesį į pajėgaus dailininko ir braižytojo Fra Bartolomeo darbus, kurie pasižymėjo



Raffaelis

Nimfa Galatea (freska), apie 1514 m.

švelnėmis spalvomis. Iš šio menininko Raffaelis pasisavino, kas labiausiai atitiko jo poreikiams, būtent, tapybos spalvų pusiausvyrą. Prie to pridėjęs įvairius stilius, pasirinktus iš kitų dailininkų geriausių darbų, iš šių įvairių stilių jis suformavo tokį stilių, kuris jam yra toks būdingas ir kuris buvo ir bus nepaprasto grožio ir pasigėrėjimo objektas.

Jaunas meno genijus

Lietuvių poetų vertimai

Prof. Birutės Ciplijauskaitės ir Nicole Laurent Catrice paruoštus Alfonso Nykolo eilėraščių vertimus į prancūzų kalbą išspausdino kūrybos ir kritikos žurnalas *Le Journal des poètes* (Bruselis) šių metų 4-5, rugpjūčio-rugsėjo numerį. Tai antologinis — viso pasaulio poetų numeris, į kurį pirmą kartą įdėtas lietuvis. Anksčiau, 1982 m., 8-tame numery, žurnalas yra atspausdinęs Marceliaus Martinaičio eilėraščių vertimų, taipgi prof. Ciplijauskaitės ir Nicole Laurent-Catrice paruoštų, kartu su ju lietuvišku tekstu.

giama, kad gyvenimas gali būti darnus, nes turi logiką: du plius du yra visuomet keturi! Todėl pataria: mokykis iš gyvenimo! *Patarlių* knyga priklauso Senojo Testamento išminties raštams. Jos turinys yra žmogaus siekis būti darnoje su savimi ir su aplinka. Šalia *Patarlių* knygos yra ir *Jobo knyga* — drama. Ji verčia giliai susimąstyti. Mat gyvenimas yra daugiau negu logika: du plius du dažnai yra penki! Teisusis Jobas turėtų būti ir sveikas, ir turintis.

Patarlių knyga atspindi pasikėlimą gyvenimu, paremtą sveiko proto išmone ir įgūdžiais. Tai



le Journal des poètes

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

PERMANENCE DU POÈME

UN SEUL NUMÉRIQUE EN FRANCE

Kalėdinės giesmės Chicagoje

Šv. Mergelės Marijos Gimimo parapijos choras, kurio dirigentas yra Antanas Linas, šioms Kalėdoms naujai paruošė dvi lietuviškas kalėdines giesmes. Tai Julius Siniaus „Nakties tyloje“ ir Antano Vanagaičio „Kalėdos“. Iš repertuaro visiems laikams išimama „Gul šiandien“, kurios melodija, muzikinis struktūra ir tekstas yra grynai lenkiškos kalėdinės giesmės „W Żłobie Leży“ kopija.

Chicago teatruose Gilbert-Sullivan operėčių teatras

Chicagoje šiemet įsisteigė naujas teatras, vadinamas Dearborn Park teatru, nes jo adresas — 720 S. Dearborn. Šis teatras pasiryžęs pastatyti visas keturiolika tų kūrėjų operėčių. Jau šeštoji operėtė buvo pastatyta š.m. gruodžio 8-17 d. Šios pavadinimas „Patience“, pagal pagrindinio charakterio — merginos vardą. Gausu romantikos, dainų, nehumoro. Gilbert ir Sullivan operėčių muzika skambi, smagi, vaidybos slinktis gyva ir žiūrovai turi daug malonumo. Galima pasidžiaugti, kad šiam naujam teatru pasiekė sutraukti pajėgų kolektyvą. Režisuoja Dennis Mac, buvęs American konservatorijos Chicagoje operos departamento vedėjas, dirbęs dar ir kitose operos teatruose. Scenarijus kūrėjas A. Seminerio dėsto šį dalyką Chicago meno institute. Patience vaidmenys sol. Nancy Leigh Scoggins — University of South Carolina baigusi teatro studijas, sol. K. Day — patį kompozitorius ir tekstų kūrėjas, sol. T. Dowdy baigia studijas Northwestern universitete.

„Patience“ operėtėje šiame teatre sutelkta ne vien stiprių solistų, bet ir geri moterų bei vyrų (dragūnų) chorai. Muzikos palydai — pianistas su mušamaisiais. Veikalas švarus, spalvingas, atliekamas su rūpestingu pasirušimu, stropia režisūra, tarpais su šaržavimu, kas tik sustiprina humora. Šio teatro sezonas baigsis birž. 2 d.

J. P.

Patikslinimas

Mano Norman Parish parodos aprašyme, išspausdintame 1983 m. gruodžio mėn. 3 d. *Draugo* 239-tame numeryje, reikia kai kurių patikslinimų, ryšium su dail. Viktoro Petravičiaus iškilniu amerikiečių meno pasaulyje.

Skaitytojas galėjo susidaryti iliuziją, kad dail. V. Petravičiaus iškilniu nuopelnai išskirtinai priskiriami amerikiečiams dail. N. Parish ir meno kritikai H. Hayden. Pradinę jų įtaką 1980-1981 metų laikotarpiu neabejojama, tačiau vėliau pati svarbiausia darba atliko tam reikalui atsidavusių žmonių grupė, įtraukusi į šį skūrį amerikiečių spaudos, meno ir televizijos atstovus. Apie tai plačiau esu rašęs 1982 m. gruodžio mėn. 18 d. *Draugo* 257-tame numeryje.

Jei ką nors iš skaitytojų savo aprašymu apie N. Parish parodą netyčia suklaidinau, apgailestauju.

A. Markelis

mas ir motyvus į vieną jungia

Dievo užmojis ir veikla šv. Rašto bendrijos — žmogiškos patirties fone. Drįsčiau risti visą Senąjį Testamentą į dvi temines grupes: 1. Išganymo, arba tikėjimo išganymu, temą, ir 2. Žmogaus kūrybiškumo, arba atsakomybės pajutimo už save ir pasaulį, temą. Išganymo istorijos tema skaitinys po skaitinio išryškina Dievo rūpestį žmogui bėdoje ir žmogaus Dievo ilgesį ir iškvojimą savo bejėgiškume. Šv. Rašto žmogaus kūrybiškumo tema yra itin nuostabi: Kūrėjas moko žmogų kūrini imti, kad pajautų — kad išmoktų — duoti. Kūrėjas lydi kūrinių mokymąsi, duoti, tapti jo „paveikslu ir panašu mu“. Senojo Testamento „žmogus“ gauna Sodą, Žemę, Patadą... kad neštų palaimą pasauliui. Taigi tematinė Senojo Testamento jungtis yra jo teminės gijos. Raskite pasaulio raštijoje kitą knygą, rašytą per 1300 metų, su tokia tvirtai nuoseklia tematika! (Tęsinys ateinantį šeštadienį)



Visų tautų šventovė Getsemanėje.

Nuotrauka Antano Rubšio